

καὶ εἰς πόσα Κράτη, ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν φέρ' εἰ-
πεῖν, χορηγεῖ εἰσοδήματα! Δὲν εἶναι ἄρα ἄτοπος
ἡ περὶ αὐτοῦ ἔρευνα· ποία ἡ ἀρχὴ κατὰ τοὺς ἀρ-
χαίους χρόνους, ὁποία ἡ πρόοδος κατὰ τὸν με-
σαιῶνα, καὶ τίνες οἱ τρόποι τῆς κατασκευῆς ἡ πε-
ρασκευασίας αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐποχὰς τῆς ἀμαθείας
καὶ τοῦ σκότους, ὅτε ἡ ἡδυτάτη τῶν σακχαρ-
ποιῶν ἐπιστήμη ἐκοιμάτο εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν
φαρμακοποιῶν;

ῥία δὲν ἐπωνόμαζεν αὐτὸν Ἀγαθόν, ἐδυνάμει νὰ
πράξωμεν ἡμεῖς τοῦτο ἀδιστακτως, προσθέτοντες
καὶ τὸν ἐφεξῆς ἀφορισμόν· *Εἰπέ με τί τρώγεις καὶ*
θὰ σὲ εἰπω τίς εἶσαι. Ἀνέγων λοιπὸν ὅτι περὶ τὰ
μέσα τῆς ΙΔ' ἐκατονταετηρίδος, μῆτρχον ἐν Λονδί-
νῳ κῶνοι καὶ κόνις καὶ τεμάχια σάκχαρος καὶ πλῆ-
θος ἄλλων σακχαρωτῶν, τῶν ὁποίων δὲν σώζετα-
μεν ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς, δὲν πρέπει ὅμως
καὶ νὰ πενθῶμεν τὴν στέρξιν. Ἀς ἀναζητήσωμεν

Καλλιέργεια τοῦ σάκχαρος.

Ὅφείλω κατ' ἀρχὰς νὰ εἰπῶ τί με παρεκίνησε
νὰ ἐπιχειρήσω τὰς ἐρεῖνας ταύτας. Ἡμεῖς οἱ ἔμ-
ποροι, καθὼς ἀμεριμνοῦμεν περὶ τῶν παρελθόντων,
οὕτω καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ὀλίγον φροντίζομεν·
καθ' ὅλα δεχόμεθα τὰ γενόμενα· καταγινόμεθα
περὶ τὴν βελτίωσιν ὅσας μάλιστα πρόκειται περὶ
πραγμάτων κατασκευαζομένων, καὶ ποτὲ δὲν ἐξε-
τάζομεν ὁποῖα ἦσαν πρὸ ἡμῶν αἱ μέθοδοι τῆς βιο-
μηχανίας ἐξ ἧς σήμερον ζῶμεν καὶ εὐδαιμονοῦμεν.
Ἐξῶν ἄρα καγὼ πρὸ πολλοῦ ἔχων τὴν πεποιθήσιν
ὅτι οἱ καθ' ἡμᾶς κῶνοι τοῦ σάκχαρος εἶναι ἐφεύρε-
σις τῶν νεωτέρων χρόνων, μόλις ἀναβαίνουσα εἰς
τὸ τελευταῖον τέταρτον τῆς ΙΗ' ἐκατονταετηρίδος.
Τὰ πρῶτα διυλιστήρια συνεστήθησαν, ὡς γνωστόν,
ἐν Νάντη τῆς Γαλλίας τὸ 1770 ἔτος, μετεφέρθη-
σαν ἔπειτα εἰς Λύρηλίαν, ἐκείθεν δὲ εἰς Παρίσιους,
ὅπου ἀνεπτύχθησαν ὅπως οὖν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς
προῦσης ἐκατονταετηρίδος.

Ἀναγινώσκων ὅμως τὸ παρελθὸν ἔτος τὸ περὶ
τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ βασιλέως Ἰωάννου σύγγραμ-
μα τοῦ δουκὸς Ὁμάλ, ἀπάντησα ἀπορῶν τὸ ἐξῆς
ἐμπορικὸν γεγονός, οὐχὶ ἀνάξιον προσοχῆς.

Ἐν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐδειξε κατὰ τὴν περὶ
Πικτάκιον μάχην πολλὴν μὲν ἀνδρείαν ὡς στρα-
τιώτης, μεγίστην δὲ ἀνικανότητα ὡς στρατηγός,
ἐν Λονδίνῳ ὅμως ἐδιδάσκοντο διὰ τὴν ἀκατά-
σχετον αὐτοῦ κλίειν πρὸς τὰ νόστιμα καὶ ὀρεκτικὰ
φαγητά· καὶ τοσοῦτον μάλιστα, ὥστε ἂν ἡ ἱστο-

λοιπὸν τὰς πηγὰς τοῦ σάκχαρος τὸ ὁποῖον ἐγλύ-
κινε τὴν ἐξορίαν τοῦ αἰχμαλώτου ἡγεμόνος.

Τὸ σακχαροκάλαμον κατέγεται ἐκ τῶν Ἰνδιῶν,
καταλληλοτάτων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, διότι
ἡ μὲν γῆ εἶναι ὑγρὰ τὸ δὲ κλίμα θερμότερον. Ἡ δὲ
λέξις σάκχαρ, παράγεται παρὰ τῆς τῶν Σινσκρι-
τῶν *σαρχαρά*, ἥτις δὲν σημαίνει τὸν χυλὸν τοῦ κα-
λάμου, ἀλλὰ τεμάχιον· ἐκ τούτου ὑποτίθεται ὅτι ἐξη-
ραίνετο καὶ ἐπηγνύετο ὁ χυλὸς οὗτος. Ἡ ὑπόθεσις
δὲ αὕτη γίνεται πιθανωτέρα ἕνεκα ἄλλης τινὸς λέ-
ξεως τῆς *κανδά*, σημαίνουσης σίρσιον (σιρόπι) πε-
πηγὸς ἢ *κάρδιον*, ὡς λέγομεν σήμερον. Ἐντεῦθεν
συμπεραίνομεν μετὰ τινος πιθανότητος ὅτι ἐν Ἰν-
δίᾳ παρεσκευάζετο, οὐχὶ δι' ἀποκρυσταλλώσεως,
ἀλλὰ διὰ τινος ἄλλου βιναύσου τρόπου, καὶ ἀπε-
στέλλετο εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρώμην πρὸς
χρῆσιν τῆς ἰατρικῆς. Πρὸ τῶν κατακτήσεων τοῦ
Ἀλεξάνδρου ἦτο ἄγνωστον ἐν Εὐρώπῃ· ὑποδεικνύε-
ται δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγρα-
φῶν ὡς ῥευστὸν ἢ πεπηγός. Καὶ πολλοὶ μὲν ὠμί-
λησαν, ἀλλ', ὡς φαίνεται, οὐδεὶς εἶδεν αὐτό.

Ὁ Ἀρρίανδρος πρῶτος τῶν Ἑλλήνων λέγει ὅτι
ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς καὶ καλεῖται σάκχαρι.
Τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεόφραστος. Ὁ δὲ Σράβων (β.β. ΙΕ')
ὁμιλεῖ περὶ καλάμων ὅτι ποιοῦσι μέλι ἀνευ μελισ-
σῶν. Ὁ Διοσκορίδης ὀνομάζει αὐτὸ μέλι στερόβον.

Τρεῖς ἐπωνυμίας ἔδωκαν καὶ οἱ Λατίνοι εἰς αὐ-
τό, ἀλλὰ πλέον ἀορίστους. Ὁ Σενέκας βεβαιοῖ (Ἐπι-